

Stratégia odbornej prípravy učiteľov v oblasti poskytovania vzdelávania o rizikách

Tento informačný leták vychádza zo správy o prípadoch odbornej prípravy budúcich učiteľov a učiteľov, ktorí už svoje povolanie vykonávajú, a to buď v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP), alebo v oblasti poskytovania vzdelávania o rizikách (!). V ideálnom prípade by mali všetci učelia v priebehu svojej pracovnej kariéry absolvovať odbornú prípravu o BOZP, ako aj o spôsobe začlenenia vzdelávania o rizikách do svojej každodennej práce.

Náležité zaradenie vzdelávania o rizikách do učebných osnov je veľmi komplikované. Oveľa náročnejšie je však jeho zakomponovanie do programov zameraných na odbornú prípravu budúcich učiteľov, ako to vyplýva z prípadových štúdií. V prípadových štúdiách sú však opísané rôzne prístupy a metódy, ktoré sa oplatí zvážiť alebo ich možno ďalej rozvíjať. Dokazujú, že úspešnosť závisí od pragmatického prístupu citlivého na potreby škôl a kurzov pre budúcich učiteľov a na príslušné okolnosti. Poukazujú aj na význam vzdelávania, ktoré podporuje tzv. celoškolský prístup, v rámci ktorého sa na účely zabezpečenia bezpečného a zdravého pracovného a vzdelávacieho prostredia kombinuje poskytovanie vzdelávania o rizikách s riadením BOZP. Zásadný význam bude mať rozvoj vhodných partnerstiev a angažovanosť všetkých hlavných zainteresovaných strán, keďže si ďalej budú vymieňať informácie o postupoch a skúsenostiach.

Jedným z problémov, na ktoré sa v príkladoch poukazovalo, je spoliehať sa na osobné kontakty v úsilí o zaradenie vzdelávania o rizikách do učebných osnov. Problémom je tiež, keď sa výučba uskutočňuje jednorazovo a nie je súčasťou pravidelných, organizovaných aktivít. Ak majú byť projekty udržateľné, musia byť súčasťou celkovej a jednotnej stratégie.

© Susanne Ulk

Príprava stratégie

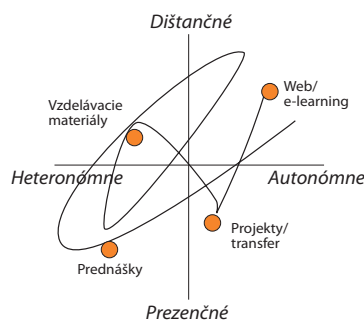
Tieto prípady ukazujú, že takáto stratégia by mohla zahŕňať:

- odbornú prípravu v rámci celoškolského prístupu, pri ktorom sa na školách kombinuje vzdelávanie o rizikách a propagácia lepšieho

(!) „Odborná príprava učiteľov pre oblasť vzdelávania o rizikách – príklady zavádzania BOZP do vzdelávacích programov pre učiteľov“ (http://osha.europa.eu/en/publications/reports/teachers-training-risk-education_TE3111358ENN/view).

riadenia BOZP vrátane zabezpečenia, aby sa BOZP stala súčasťou každodennej práce všetkých učiteľov v rámci kultúry bezpečnosti na školách, ktorá podporuje ich účasť a aktívne zapájanie;

- odbornú prípravu všetkých budúcich učiteľov o tom, ako začleniť základné informácie o BOZP do škôl a o tom, ako zaradiť vzdelávanie o rizikách do ich každodennej učiteľskej praxe;
- školenie BOZP pre všetkých učiteľov pri obsadení ich pozície pri príchode do školy
 - začlenenie vzdelávania o rizikách pre žiakov;
- ďalšie vzdelávanie riaditeľov škôl, aby sa získali konkrétne poznatky o riadení BOZP a o tom, ako zaradiť vzdelávanie o rizikách do bežného života na školách;
- ďalšie vzdelávanie pre ostatných učiteľov podľa ich pedagogickej špecializácie, aby získali odborné znalosti v oblasti BOZP a vzdelávania o rizikách a zvážili menovanie niektorých zamestnancov za tzv. zástancov, ktorí budú zodpovední za šírenie informácií a motivovanie ostatných;
- stanovenie cieľov, pokiaľ ide o minimálny počet učiteľov, ktorí absolvujú špeciálnu odbornú prípravu;
- vytváranie sietí medzi školami a zástancami BOZP/vzdelávanie o rizikách:
 - pomoc ostatným zamestnancom s aktualizáciou – keďže s tým školy častoávajú ťažkosti,
 - výmena a prezentovanie skúseností;
- spoluprácu a zapojenie širokého spektra zainteresovaných strán, vrátane:
 - vzdelávacích inštitúcií, orgánov zodpovedných za prípravu učebných osnov a inštitúcií poskytujúcich vzdelávanie pre budúcich učiteľov,
 - ďalších organizácií, ktorých zameranie môže súvisieť so vzdelávaním o rizikách (pedagógovia vzdelávajúci učiteľov v zdravotnej problematike, orgány zaoberajúce sa prevenciou nehôd, orgány zodpovedné za bezpečnosť cestnej premávky, športové orgány),
 - odborných učiteľských organizácií a odborových organizácií;
- hľadanie synergii a spôsobov, ako učiť učiteľov tak, aby to spôsobovalo čo najmenšie narušenie;

- Kombinácia prezenčného a dištančného vzdelávania
- Optimalizácia tradičného a multimediálneho vzdelávacieho prostredia
- Kombinácia autonómneho a heteronómneho vzdelávania
- Rozvoj kompetencií založených na odbornej expertíze

INQA Lernwelt: prvky kombinovaného vzdelávacieho prístupu

- zabezpečenie osobitnej podpory, informácií a nástrojov na vytvorenie zdravého a bezpečného vzdelávacieho a pracovného prostredia pre školy, aby učelia i žiaci pripisovali dôležitosť aspektom ochrany zdravia a bezpečnosti.

Stanovenie učebných osnov

Aby sa dalo diskutovať o určitej stratégii týkajúcej sa odbornej prípravy s tretími stranami, napríklad so vzdelávacími orgánmi alebo pedagogickými inštitútmi pre budúcich učiteľov, je dôležité ujasniť si, aké sú učebné osnovy, ktoré majú byť obsiahnuté v odbornej príprave. Vychádzajúc z prípadových štúdií by učebné osnovy všetkých učiteľov pracujúcich vo všeobecnom vzdelávaní na základných a stredných školách mali byť zamerané na:

- získanie poznatkov a zručností potrebných na to, aby vedeli zaradiť vzdelávanie o rizikách do svojej každodennej pedagogickej práce;
- získanie základných postojov a poznatkov súvisiacich s ich vlastnou bezpečnosťou a ochranou zdravia – t. j. BOZP na školách;
- získanie poznatkov a zručností potrebných na to, aby vedeli pozitívne prispievať k svojej vlastnej bezpečnosti a ochrane zdravia na školách, ako aj bezpečnosti a ochrane zdravia ostatných.

Poskytovanie relevantných a vhodných zdrojov informácií na odbornú prípravu

V predchádzajúcich správach EU-OSHA o začleňovaní BOZP do učebných osnov sa tiež konštatuje, že je potrebné pripraviť príslušné učebné zdroje a poskytnúť ich pedagogickým inštitútom na podporu stratégie začleňovania vzdelávania o rizikách do procesu vzdelávania. Platí to aj na odbornú prípravu učiteľov. Z prípadových štúdií vyplýva, že by sa v rámci stratégie pre odbornú prípravu učiteľov mali posúdiť rôzne zdroje a prístupy týkajúce sa odbornej prípravy učiteľov.

K zdrojom pre odbornú prípravu patria:

- brožúry pre budúcich učiteľov;
- brožúry pre nových učiteľov na pracovisku;
- informačné balíčky pre lektorov;
- zdroje informácií na odbornú prípravu učiteľov kaskádovou metódou vzdelávania;
- zdroje informácií pre učiteľov na poskytovanie výučby kaskádovou metódou a odbornej prípravy ostatných učiteľov;
- názorné materiály určené na používanie so žiakmi v triede.

Metódy a prístupy odbornej prípravy zahŕňajú:

- možnosti samoštúdia, a to najmä e-learning a/alebo interaktívne CD-ROM-y;
- kombinované vzdelávanie – kombinácia dištančného online vzdelávania a kontaktného vzdelávania, napr. na seminároch;
- aktívne metódy učenia sa, keď učelia využívajú vlastné znalosti – čo je obzvlášť dôležité, pretože takto sa bude pristupovať k žiakom v triede pri vyučovaní;
- podobné aspekty ako v prípade iných oblastí odborného vzdelávania vrátane väzby na vlastnú BOZP učiteľov v kurzoch začínajúcich učiteľov;
- jasné prepojenie odbornej prípravy učiteľov s prípravou učebných osnov.

Ďalšie aspekty odbornej prípravy zahŕňajú:

- diskusie o potrebách učiteľov pri testovaní zdrojov na výučbu v triede;
- posúdenie možností v oblasti všeobecného vzdelávania, napríklad vzdelávanie týkajúce sa zdravotnej výchovy, dopravnej výchovy, telesnej výchovy a vzdelávania o rizikách;
- preskúmanie, ako poskytnúť základné informácie a zručnosti učiteľom v čo najkratšom čase;
- prepojenie odbornej prípravy s kariérnym rastom na základe akreditácie, poskytovania certifikátov, uznávania zručností v oblasti riadenia BOZP atď.;
- poskytovanie dodatočnej podpory školám pri vyhodnocovaní rizík a riadení bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci;
- využitie hodnotenia projektov, programov a metód odbornej prípravy.

- Prístup írského úradu pre bezpečnosť a ochranu zdravia zahŕňa: e-learning (všeobecne zameraný pre riaditeľov škôl a učiteľov, konkrétne zameraný pre učiteľov technických a prírodovedných predmetov), online letné kurzy pre učiteľov základných škôl, výučbové zdroje pre učiteľov, e-learning pre študentov, akcie a súťaže, poradenstvo a podpora týkajúca sa riadenia BOZP na školách.
- Iniciatívy v Dánsku zahŕňajú sieť učiteľov menovaných za tzv. vyslancov BOZP na školách a prispôsobené kurzy pre učiteľov na rôznych úrovniach vzdelávania.
- V Poľsku sa učelia zapájajú do plánovania národnej výtvarnej súťaže v oblasti BOZP, čo napomáha rozvoju ich znalostí.
- Vo Fínsku je zámerom mať na škole dvoch učiteľov vyskolených v oblasti zdravotnej výchovy, pričom otázky týkajúce sa pracoviska budú zahrnuté do tematického zamerania.
- Nemecké projekty zahŕňajú multimediálne školenia pre telelektorov a partnerstvá so športovými organizáciami na účely rozvoja odbornej prípravy učiteľov v oblasti vysokorizikových športov.
- V USA sa využíva trojhodinový pracovný seminár na zabezpečenie odbornej prípravy učiteľov, aby vedeli študentom poskytovať vzdelávanie o BOZP.

Ďalšie informácie

Táto správa je k dispozícii v angličtine na internetových stránkach EÚ-OSHA na:

http://osha.europa.eu/en/publications/reports/teacherstraining-risk-education_TE3111358ENN/view

Tento informačný leták je k dispozícii v 24 jazykoch na:

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

Webové stránky EU-OSHA pre začlenenie problematiky BOZP do vzdelávania:

<http://osha.europa.eu/en/topics/osheducation>

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ŠPANIELSKO
Tel. +34 944794360, Fax +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

© Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Reprodukcia je povolená pod podmienkou uvedenia zdroja. Printed in Belgium, 2012